

בס"ד. משיחות ש"פ ויצא, ז' כסלו ה'תנש"א.

ומתרגן רש"י⁶ ש"ויפגעו בו מלאכי אלקים" הם מלאכים אחרים (שלא היו עמו עד עתה) – "מלאכים של ארץ ישראל", שבלכתו לדרכו לארץ ישראל, "באו לקראתו ללוותו לארץ"⁷.

וממשיך בכתוב "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה" (לשון יחיד) – הוא המחנה דמלאכי ארץ ישראל שנוסף על המחנה דמלאכי חוצה לארץ שבאו עמו, ולכן "ויקרא שם המקום ההוא מחנים", ע"ש "שתי מחנות, של חוצה לארץ שבאו עמו עד כאן, ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו".

והשינוי בין התחלת הפרשה לסיומה⁸:

בהתחלת הפרשה נאמר ש"מלאכי אלקים עולים ויורדים", "עולים תחלה ואח"כ יורדים", היינו, שתחילה עלו לרקיע מלאכי ארץ ישראל שליווהו בארץ, ואח"כ ירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו בחוץ לארץ – שלא הי' משך זמן שהיו עמו ב' סוגי המלאכים. ובסיום הפרשה נאמר "ויקרא שם המקום ההוא מחנים", ע"ש "שתי מחנות, של חוצה לארץ.. ושל ארץ ישראל", שרק במקום זה היו שתי המחנות של המלאכים באותו זמן.

א. בסיום וחותם¹ פרשת השבוע² נאמר "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים", ומפרש רש"י: "ויפגעו בו מלאכי אלקים – מלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו לארץ", "מחנים – שתי מחנות, של חוצה לארץ שבאו עמו עד כאן, ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו".

ובביאור הכרחו של רש"י לפרש כהנ"ל בפשוטו של מקרא³ – יש לומר בפשטות:

בהתחלת הפרשה⁴ נאמר "והנה סולם מוצב ארצה וראש מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו", ומפרש רש"י: "עולים תחלה ואח"כ יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ, ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו", ומסתבר בפשטות שמלאכים אלה (מלאכי חוצה לארץ) גלוו אליו והיו עמו כל משך הזמן שהי' בחוץ לארץ לשמרו כו"⁵.

ועפ"ז אינו מובן מ"ש בסיום הפרשה "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים", שבלכתו לדרכו פגעו בו מלאכי אלקים – הרי "מלאכי אלקים" היו עמו גם מקודם לכן!?

(6) וכדרכו בכ"מ – ללא הקדמת השאלה.

(7) ואף שמלאכי ארץ ישראל אין יוצאים חוצה לארץ (ואיך יצאו לקראתו לחוץ לארץ) – הי"ז רק ביציאה שהיא בשביל להשאר שם משך זמן, משא"כ היציאה "ללוותו לארץ" שמלכתחילה אינה בגדר של יציאה מן הארץ (ראה בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 150 ואילך. וש"ו).

(8) כקושיית מפרשי רש"י (משכיל לדוד פרשתנו כה, יב. נחלת יעקב סוף פרשתנו. ועוד). – והבא לקמן הוא (בעיקר) בנוגע ללימוד ההוראה בעבודת האדם, כדלקמן בפנים.

(1) להעיר ממארו"ל "הכל הולך אחר החיתום" (ברכות יב, א)

(2) לב, ב"ג.

(3) ועד שאינו מקדים "רבותינו דרשו" (וכי"ב), שזוהי "אגדה המיישבת דברי המקרא" (פרש"י בראשית ג, ח. ועוד), אלא פשוטו של מקרא ממש.

(4) כה, יב.

(5) וכמ"ש בהמשך הכתובים (שם, טו) "והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותך אל הארמה הזאת" – ששמירה זו היתה (בפשטות) ע"י "מלאכי אלקים".

לבירא עמיקתא¹⁸, לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ונתלבשה בגוף גשמי וחומרי, אשר, גם לאחרי ירידת והתלבשות הנשמה בגוף ה"ה בריחוק הערך זל"ז בדוגמת ריחוק הערך שבין ארץ ישראל לחוץ לארץ, כי הנשמה גם בירידתה למטה "נשמה שנתת בי" טהורה היא¹⁹, כמו ארץ ישראל שהיא ארץ קדושה וטהורה, ואילו הגוף נקרא "משכא דחויא"²⁰, כמו חוץ לארץ (שגושה ואוירה טמא)²¹.

ובהתאם לכך נחלקת גם העבודה דכאו"א מישראל לב' חלקות (כלליות) – העבודה דארץ ישראל, בעניני קדושה (שעיקרה מצד הנשמה), והעבודה דחוץ לארץ, בעניני חול (שעיקרה מצד הגוף), אשר, ב' חלקות אלה ישנם גם בזמן – העבודה דיום השבת בעניני קדושה (מלאכת שמים), והעבודה דששת ימי השבוע (שעיקרה) בעניני חול, כמ"ש "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך"²², "שש²³ שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך"²⁴.

ועפ"ז מובן שבעבודת כאו"א מישראל²⁵ ("ויעקב הלך לדרכו") ישנו

ב. ובהקדם הידוע שכל עניני התורה (גם הסיפורים שבתורה⁹) הם הוראות נצחיות¹⁰ בעבודת בני¹¹, ובפרט הסיפורים אודות האבות¹¹, ש"מעשה אבות סימן¹² לבנים"¹³, הוראה ונתינת כח לבני בכל הזמנים¹⁴ – שעפ"ז יש לומר, שבענין ד"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים גו' ויקרא שם המקום ההוא מתנים" נרמז סדר העבודה דכאו"א מישראל במשך כל הדורות¹⁵.

וביאר הענין:

כאו"א מישראל כלול מנשמה וגוף – נשמה שהיא "חלק אלקה ממעל ממש"¹⁶, שירדה "מאיגרא¹⁷ רמה

(9) ראה זח"ג קנב, א. מכתבי תורה (להרגציובי) מכתב צ"ט.

(10) שהרי התורה היא נצחית (תניא רפי"ז. ובכ"מ), כולל גם ההוראות שבתורה מלשון הוראה (ראה זח"ג נג, ב. ועוד), שהם הוראות נצחיות. (11) ובפרט יעקב – "בחרו שבאבות" (ב"ר רפע"ו). – ולהעיר מאגה"ק (ס"ז) ש"נשמתו (של יעקב) .. כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם".

(12) לא רק "סימן" שמברר הרבר, אלא גם "סימן" שפועל ועושה הרבר, כבסימני טהרה – ראה לקמן ס"ה.

(13) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. לקו"ש חט"ז ע' 76. וש"נ.

(14) ובהדרגה יתירה בזמן שבו קורין (ולומדים) ענין זה בתורה – ראה לקמן ס"ט.

(15) יומתק יותר – שכאו"א מהם נקרא בשם "ישראל", שמו של יעקב**, שעפ"ז מובן ש"ויעקב הלך לדרכו וגו' מתנים" קאי (גם) על כאו"א מישראל.

(16) תניא רפ"ב.

(17) ע"פ ל' חז"ל – חגיגה ה, ב.

(* ועד ש"אע"פ שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד, רנ"א).

(**) ובהו גופא – שם המעלה דיעקב, היינו, לא כפי שנקרא "יעקב", מלשון "יעקב" (ועד ש"ידו אחזת בעקב עשו" (תולדות כה, כו), אלא כפי שנקרא "ישראל", מלשון "ראש" (ועד – "לי ראש" (דרמ"צ יד, סע"ב – בשם הזהר), ע"ש כ"י שרית עם אלקים גו" (ישלח לב, כט).

(18) כמרומם גם בהתחלת פרשתנו: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חנה" – שרומז על יציאת הנשמה ממקורה ושרשה ("באר שבע") לירד למטה מטה ("חרונה"), כמשנתל בארוכה (קנטרס משיחות ש"פ תולדות. וש"נ).

(19) נוסח ברכות השחר (ברכות ס, ב).

(20) ראה תקו"ז תכ"א (נג, רע"ב). ע"ח שער קיצור אבי"ע פ"ב. תניא פל"א (בשם הזהר). רפמ"ז.

וראה ספר החקירה להצ"צ סח, א ואילך.

(21) ראה שבת טו, ב. גיטין ח, סע"א ואילך. רמב"ם הל' טומאת מת רפ"א.

(22) יתרו כ, ט.

(23) כהר כה, ג.

(24) ומ"ש בהתחלת הענין "ושבתה הארץ שבת לה" – ה"ז הכוונה והתכלית לכללות העבודה, אבל העבודה בפועל במשך השש שנים היא ב"שדך" וב"כרמך", עניני חול.

(25) יש לומר, שהענין ד"מתנים" ישנו גם לפני התחלת העבודה – כי, לכלל איש ישראל .. יש שתי

הענין ד"מחנים", "שתי מחנות (של מלאכים), של חוצה לארץ .. ושל ארץ ישראל":

ידוע²⁶ שמכל מעשה ועבודה דכאו"א מישראל נברא מלאך. וכיון שאצל כאו"א מישראל ישנם ב' סוגי עבודה, עבודה דחוץ לארץ ועבודה דארץ ישראל, יש אצלו ב' מחנות (סוגים) של מלאכים, מלאכי חוץ לארץ (מהעבודה דחוץ לארץ) ומלאכי ארץ ישראל (מהעבודה דארץ ישראל)²⁷.

ג. ויש להוסיף בכיבוד הענין ד"ויפגעו בו מלאכי אלקים גו' מחנים" בעבודת האדם – שהעבודה ד"שתי המחנות" ("של חוצה לארץ ושל ארץ ישראל", עבודת הגוף ועבודת הנשמה) היא באופן שניכר ונרגש העילוי ד"מלאכי אלקים":

ונוסף לכך שהענין ד"מחנים" (שתי מחנות של מלאכים) הוא (בעבודת) כאו"א מישראל, ה"ה פועל גם בהמקום שנמצא בו (חלקו בעולם) – "ויקרא שם המקום ההוא מחנים" – שנעשה בעה"ב על המקום, שלכן הוא הקובע את שם המקום, שמחיי' ומזהה (ומורה על תוכנו של) המקום²⁸, והשם שקורא הוא "מחנים", ע"ש שתי המחנות של

"אלקים" הוא א' מז' שמות שאינם נמחקים²⁹, ופירושו מלשון כח וחוק³⁰, "תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כולם"³¹. ומזה מובן הפירוש ד"מלאכי אלקים" בעבודת האדם – שהעבודה היא מתוך כח וחוק, היינו, עבודה מתוך גייעה גדולה, ע"י תוספת כח וחוק, ועד לכח וחוק (שמתבטא ביגיעה שהיא) למעלה מגדרי האדם³².

נשמות .. שהן שתי נפשות, נפש אחת מצד הקליפה כו' ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש" (תניא ספ"א ורפ"ב), ד"ל, שגם הנפש שמצד הקליפה היא בכלל "מלאכי" אלקים** (כמו שהמלאך שהוא "שרו של עשו" נקרא בשם "אלקים" (וישלה לב, כטי"א, לג, יו"ד ובפרש"י)).
(26) ראה מפרשי המשנה אבות פ"ד מ"א.

וענין זה מודגש גם בתואר "עובד אלקים" – ע"ש העבודה והיגיעה, הן בעבודת הגוף (מלאכי חוץ לארץ) והן בעבודת הנשמה (מלאכי ארץ ישראל):

וכיון שהעבודה דארץ ישראל היא נעלית יותר מהעבודה דחוץ לארץ, מובן, שמלאכי ארץ ישראל הם בדרגה נעלית יותר ממלאכי חוץ לארץ. ועפ"י יומתק דיוק ואריכות לשון הכתוב "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה" – שבראותו את מלאכי ארץ ישראל ("ויפגעו בו מלאכי אלקים") נשניתוספו על מלאכי חוץ לארץ שהיו עמו עד עתה, אזי "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה", שמחנה זה (דוקא) של מלאכי ארץ ישראל הוא "מחנה אלקים" לאמיתתו ובשלימותו.
(28) ראה שהעיהו"א פ"א. ובכ"מ.

בעבודת הגוף – כפי שמבאר רבינו הזקן בתו"א³³ בפירוש הכתוב³⁴ "שש שנים יעבוד", ש"יעבוד הוא לשון עבוד עורות"³⁵ .. עורות עבודין שעלו מן

(29) שבעות לה, סע"א. רמב"ם הל' סיוה"ת פ"ו ה"ב.

(30) טור או"ח סוס"ה.

(31) טורש"ע ודאה"ו שם.

(32) כלומר: נוסף לכך ש"אלמלא הקב"ה עתרו אינו יכול לו" (סוכה נב, רע"ב. וש"נ), "עחררו" (להאדם) דייקא, עור וסיוע בעבודה שע"פ גדרי האדם – נעשית העבודה מתוך כח וחוק שלמעלה מגדרי האדם.

(33) משפטים עו, א.

(34) משפטים כא, ב.

(35) להעיר משיעוריו הרמב"ם דימים אלה בהלכות תפילין ומזוזה וספר תורה, שבהם נתבאר גם

(27) וכן שהעבודה דארץ ישראל היא נעלית יותר מהעבודה דחוץ לארץ, מובן, שמלאכי ארץ ישראל הם בדרגה נעלית יותר ממלאכי חוץ לארץ. ועפ"י יומתק דיוק ואריכות לשון הכתוב "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה" – שבראותו את מלאכי ארץ ישראל ("ויפגעו בו מלאכי אלקים") נשניתוספו על מלאכי חוץ לארץ שהיו עמו עד עתה, אזי "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה", שמחנה זה (דוקא) של מלאכי ארץ ישראל הוא "מחנה אלקים" לאמיתתו ובשלימותו.
(28) ראה שהעיהו"א פ"א. ובכ"מ.

(* ולהעיד שגם כחות טבעיים (ובכללם כחות האדם) נקראים לפעמים בשם "מלאכים" (ראה מו"נ ח"ב פ"י. וראה לקו"ש ח"ה ע"י 320).

** אלא שניקוד ושלימות הענין ד"מלאכי אלקים" הוא בנוגע להנשמה שהיא "חלק אלקה ממעל ממש" (וראה לקמן הערה 72).

ביותר, ע"ד ובדוגמת היגיעה שבעיבוד עורות.⁴³

ד. ובעומק יותר:

תוכן ונקודת ה"עבודה" ("עובד אלקים") היא בכל עניני העבודה (עבודת הגוף ועבודת הנשמה) – עבודה ויגיעה מתוך כח וחוזק שלמעלה מגדרי האדם ("מלאכי אלקים"⁴⁴), אשר, ענין זה בא בכל עבודה לפי ענינה: בעבודת הגוף ונפש הבהמית – בבירור וזיכוכ החומריות והגסות באופן של עיבוד עורות, ש"ע"י העיבוד משתנים הרבה למעלותא"⁴⁵, היינו, שהעבודה היא באופן שיוצא ומתעלה מגדרי הגוף ונפש הבהמית; ובעבודת הנשמה (לאחרי שלימות עבודתו בבירור וזיכוכ החומריות, שאז עבודתו היא בעניני קדושה, "תורתו אומנתו") – בשינוי טבע הרגילות דקדושה, היינו, שיוצא ומתעלה גם מהציוור דטבע הרגילות דקדושה עד לדרגא שלמעלה מציוור והגבלה, אשר, ריחוק הערך שביניהם הוא עד כדי כך שבשביל זה יש צורך בעבודה שהיא בדוגמת עיבוד עורות.⁴⁶

(43) כלומר, הרמיון הוא בנוגע ליגיעה שבעיבוד עורות בלבד, ולא בנוגע להבירור וזיכוכ דעיבוד עורות, כיון שמדובר כאן בטבע ורגילות דקדושה (וראה לקמן הערה 46).

(44) ועפ"ז יומתק לשון הכתוב "עובד אלקים" (ולא "עובד הוי"*) – שבוה מודגש ענין הכח והחוק שלצורך העבודה והיגיעה.

(45) תר"א שם.

(46) ועפ"ז י"ל שהרמיון הוא לא רק בנוגע ליגיעה שבעיבוד עורות, אלא גם בנוגע להבירור וזיכוכ שבעיבוד עורות, כי, לגבי הדרגא שלמעלה מציוור והגבלה נחשבת העבודה ש"ע"פ טבע הרגילות דקדושה כמו בדוגמת עורות שצריכים עיבוד.

(* וראה תניא שם: "ההפרש בין עובד אלקים לצדיק, הוא, שעובד הוא לשון הוה שהוא באמצע העבודה .. אבל הצדיק נקרא עבד ה' בשם התואר כו" – שמשנה (לא ר"מ"עובד", לשון הוה, "לעבד", בשם התואר, אלא) גם מ"עובד) אלקים" (ל"עבד) ה" (וראה גם לקוטי לוי"צ לתניא שם).

הרחצה כו", דקאי על העבודה דבירור הגוף ונפש הבהמית, שמפני חומריותם וגסותם צריך להיות הבירור והזיכוכ שלהם ע"י עבודה ויגיעה עצומה בדוגמת העבודה דעיבוד עורות, שהיא עבודה קשה, ועוד וג"ז עיקר – שהיא עבודה בזו", שלכן, "אין מעמידין מלך ולא כהן גדול .. בורסקי (מעבד עורות) .. הואיל ואומנתם נקלה העם מזולזלין בהם"³⁶.

ובעבודת הנשמה – כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא³⁷ בפירושו מארז"ל³⁸ על הכתוב³⁹ "ושבתם וראיתם גו' בין עובד אלקים לאשר לא עבדו", ש"עובד אלקים היינו, מי ששונה פרקו מאה פעמים ואחד, ולא עבדו היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים לבד", כלומר, אע"פ ש"לא⁴⁰ עבר מימיו שום עבירה קלה, וגם קיים כל המצוות שאפשר לו לקיימן, ותלמוד תורה כנגד כולם, ולא פסיק פומי" מגיטא"⁴¹ ("תורתו אומנתו"⁴²), מ"מ, כיון ש"שונה פרקו מאה פעמים לבד", כפי ש"היתה הרגילות (בימיהם) לשנות כל פרק מאה פעמים" (שע"ז נחקק במוח הזכרון בשלימות), ואינו מתייגע "לשנות טבע הרגילות", נקרא "לא עבדו", כי, התואר "עובד אלקים" (לשון הוה) שייך רק על עבודה ויגיעה לשנות טבע הרגילות (כולל גם טבע ורגילות דקדושה), שהיא עבודה קשה

אופן עיבוד העורות – "לוקחין עור בהמה או חי' ומעבירין השער ממנו תחלה, ואח"כ מולחין אותו במלח, ואח"כ מעבדין אותו בקמח וכו" (הל' תפילין פ"א ה"ו).

(36) קידושין פב, סע"א. רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ו.

(37) פט"ז (הובא גם בתר"א שם).

(38) חגיגה ט, ב.

(39) מלאכי ג, יח.

(40) לשון אדה"ז בתניא שם.

(41) כולל גם שאין בו עון ביטול תורה, שלמרות חומר הענין (ראה תניא בתחלתו), "אין אדם ניצול ממנו בכל יום" (שם פכ"ה).

(42) שבת יא, א.

בסגנון אחר קצת:

גם בעבודת הגוף ונפש הבהמית עיקר ההדגשה היא (לא כ"כ בבירור וזיכוך החומריות והגסות, אלא) בהיציאה מגדרי מציאותו, אלא, כיון שגדר מציאות הגוף ונפש הבהמית הו"ע החומריות, מתבטאת היציאה מגדרי מציאותו בבירור וזיכוך החומריות.

ולכן, גם לאחרי שהשלים העבודה בבירור וזיכוך חומריות הגוף ונפש הבהמית, ועיקר התעסקותו היא בעבודה בעניני קדושה (עבודת הנשמה), צריך להמשיך בענין ה"עבודה" – לצאת מגדרי מציאותו בהוה, ע"י שינוי טבע הרגילות דקדושה, ומוסיף והולך בהיציאה מגדרי מציאותו (בקדושה גופא) בעילוי אחר עילוי, עד איך סוף.

ועוד גי' עיקר: המשך עבודתו בשינוי טבע הרגילות דקדושה מהוה הוכחה גם על שלימות עבודתו בבירור וזיכוך הגוף ונפש הבהמית – שעבודתו בבירור וזיכוך הגוף ונפש הבהמית אינה מפני הטבע דנפש האלקית (היפך טבע החומריות דהגוף ונפש הבהמית), וראי' לדבר, שגם לאחרי שלימות העבודה בבירור הגוף ונפש הבהמית, עובד עבודתו בעניני קדושה באופן שמשנה טבע הרגילות דקדושה, שמוזה מוכח, שגם עבודתו לפני' היתה (לא מפני הטבע דנפש האלקית, אלא) מפני היותו "עובד אלקים"⁴⁷, באופן שלמעלה מההגבלה דגדרי מציאותו, מצד ה"מלאכי אלקים" שלו.

(47) ראה עד"ו תריא תולדות יט, סעי'ב ואילך – בכיאר מעשה דר' יוסי בן קיסמא עם רבי חנינא בן תרדיון (ע"ז יח, א), שר"ח שאל "מה אני לחיי העוה"ב", כיון שהי' מסופק אם עבודתו היא לשי"ש בלבד או שמעורב בוה גם טבעו ותכונותיו, ור"י השיב "כלום מעשה בא לידך כו", שמוזה מוכח שעבודתו היא רק לפי שאין בלבו אלא אחד, ללא תערובת טבעו (וראה לקו"ש ח"ב ע' 306-7).

ה. ויש להוסיף, שהתנועה שלמעלה מהגבלה (נקודת ותוכן העבודה) היא גם בעבודה בבירור הגוף ונפש הבהמית⁴⁸ – ובשתיים: (א) העדר ההגבלה בנוגע לריבוי עניני העבודה, ועד שבכל פעולה ניכר ונרגש שהיא גם הכנה לפעולה נוספת⁴⁹, (ב) העדר ההגבלה בנוגע למעלת ואיכות הבירור והזיכוך, שמוסיף והולך בבירור לאחרי בירור, לברר לזכך גם ישות ומציאות שבדקות.

ויש לומר, שבי' ענינים אלה מרומזים בסימני טהרה דבהמות (כולל גם הרמז בנוגע ל"בהמה" שבאדם, נפש הבהמית) – "מפרסת פרסה . . מעלת גרה"⁵⁰.

ובהקדם המבואר במק"א⁵¹ ש"סימנים" אלה הם לא רק בירור שישנה הטהרה, אלא גם גורמים הטהרה להיותם ממהות הטהרה⁵², היינו, תכונות של טהרה, שלכן ראויים הם למאכל שיהי' דם ובשר כבשרו דבני', ועפ"ז י"ל גם בנוגע לסימני טהרה דנפש הבהמית:

הצד השוה דמפרסת פרסה ומעלת גרה הו"ע הכפ"ה: מפרסת פרסה, "סדוקה ומובדלת מלמעלה ומלמטה בשתי צפרנין"⁵³ – שמחולק לשתיים. ומעלת גרה, "מעלה ומקיאיה האוכל ממעי" ומחזרת אותו לתוך פי' לכתשו ולטחנו הדק"⁵³ – שלאחרי לעיסת המאכל

(48) נוסף לכך שהמשך עבודתו בשינוי טבע הרגילות דקדושה מוכיחה שגם עבודתו לפני' (בבירור הגוף ונה"ב) לא היתה מצד הטבע, אלא מפני היותו "עובד אלקים", כנ"ל ס"ד.

(49) וע"ד משנת"ל בפירוש "ויתן" (בוא"ו), "יתן ויחזור ויתן" (פרי"י תולדות נו, כח), שהתחלת הניתנה היא באופן ד"יתן ויחזור ויתן", נתינה כפולה (קונטרס משיחות ש"פ תולדות ס"י"ב).

(50) שמיני יא, ג. ראה יד, ו.

(51) ראה צפע"ו לרמב"ם ריש הל' מאכלות אסורות.

(52) ראה לקו"ש ח"א ע' 222 ואילך. ח"ב ע' 375 ואילך ועוד.

(53) פרי"י שמיני שם.

והחוזק דמלאכי חוץ לארץ הדרוש לעבודה זו שעוסק בה עתה, אלא גם) הכח והחוזק דמלאכי ארץ ישראל בנוגע לעבודת הנשמה, היינו, שעבודתו בבירור הגוף ונפש הבהמית היא באופן שניכרת ונגרשת בה (לא כ"כ בירור וזיכוך החומריות, אלא בעיקר) תנועה של יציאה מההגבלה דגדרי מציאותו, שלכן, גם לאחר שיושלם בירור הגוף ונפש הבהמית (העבודה דחוץ לארץ בכח מלאכי חוץ לארץ), בודאי לא יסתפק בעבודה שמצד טבע הרגילות דקדושה, אלא יוסיף בעבודתו באופן של שינוי טבע הרגילות דקדושה, בכח "מלאכי אלקים" דארץ ישראל.

וכיון שהחידוש שב"מחנים" (שתי מחנות) הוא שגם (בעבודה ד) חוץ לארץ ישנם (לא רק מלאכי חוץ לארץ, אלא גם) מלאכי ארץ ישראל⁵⁶, לכן:

בסיום הפרשה, כשיעקב הלך לדרכו, בהיותו עדיין בדרך (לפני שנכנס ממש לארץ ישראל -), בחוץ לארץ - מדגישים החידוש ד"ויפגעו בו מלאכי אלקים", שעוד בהיותו בחוץ לארץ פגעו בו כבר המלאכים של ארץ ישראל, ועד ש"ויקרא שם המקום ההוא מחנים", שנרגש במקום ההוא (חוץ לארץ) הפעולה ד"שתי מחנות", מלאכי חוץ לארץ וגם מלאכי ארץ ישראל;

משא"כ בהתחלת הפרשה, בהיותו בארץ ישראל (ובארץ ישראל עצמה במקום המקודש ביותר, "בית אלקים" .. שער השמים") - אין צורך (וחידוש) שנוסף על מלאכי ארץ ישראל יהיו גם מלאכי חוץ לארץ, "כיון דמלאכי חוץ לארץ גריעי ממלאכי ארץ ישראל"⁵⁷, ואדרבה, "אין זה מכבוד מלאכי ארץ

חוזרת ולועסת המאכל פעם שני. וענין ה"כפל" מורה על תנועה שלמעלה מהגבלה, כי, הפירוש ד"כפל" הוא לא רק עוד פעם אחת, אלא כולל גם כל עניני הוספה בעילוי אחר עילוי.

ותנועה זו דהעדר ההגבלה היא בשתיים: (א) "מפרסת פרסה"⁵⁴ - שכאשר פוסע פסיעה לצאת לעבודתו בחלקו בעולם, ניכר שזוהי פסיעה שכוללת שתי פסיעות, היינו, שחושב כבר אודות פעולה נוספת ונעלית יותר, שזוה"ע העדר ההגבלה בנוגע לריבוי עניני העבודה, (ב) "מעלת גרה" - שבירור וזיכוך והעלאת ה"בהמה" (נפש הבהמית) להיות דם ובשר כבשרו דהאדם (שזוה"ע האכילה⁵⁵) הוא באופן שאינו מסתפק בבירור ראשון אלא מוסיף בירור שני, שזוה"ע העדר ההגבלה במעלת ואיכות הבירור גם בדקות.

ו. עפ"ז יש לבאר הענין ד"ויקרא שם המקום ההוא מחנים" - שבמקום זה היו שתי המחנות של המלאכים, מלאכי חוץ לארץ ומלאכי ארץ ישראל, גם יחד:

קריאת שם המקום "מחנים" ע"ש שתי מחנות שנמצאים במקום זה באותו זמן, מדגישה, שהעבודה במקום זה היא באופן כפול, שמורה על תנועה שלמעלה מהגבלה, כנ"ל.

ובפשטות - שגם בהיותו בחוץ לארץ, שעוסק בעבודה דבירור הגוף ונפש הבהמית, נרגש אצלו (לא רק הכח

54 ולהעיר גם מאוה"ת שמיני (ס"ע מה): "הקלוט הוא שמכין לגשמיית בלבד לתאוות נה"ב, אבל התחלקות הפרסה זהו שאפילו בבחי' מעשה בהמה רצוף עוד כוונה לה".

55 ולהעיר שמקום האכילה הוא בבית דוקא (בפנים ולא בחוץ) - שהרי "האוכל בשוק דומה כו" (קידושין מ, סע"ב).

56 משא"כ (בעבודה ד) ארץ ישראל - שאין צורך (וחידוש) במלאכי חוץ לארץ, כדלקמן בפנים.

57 (57) משכיל לדוד שבהערה 8.

(הממשות דהמלאכים⁶⁴), היינו, שיעקב שלח לעשו "מלאכים ממש", הן הממשות דהמלאכים (הדרגא התחתונה שבהם), והן "המלאכים ממש" (הדרגא העליונה שבהם)⁶⁵, כי, הבירור דעשו נעשה עי"ז שבממשות דהמלאכים (דרגא התחתונה ששייכת לירד למטה עד לחוש המישוש) נמשך ומתגלה גם העילוי ד"מלאכי אלקים", "מלאכים ממש".

ח. וענין זה "וישלח יעקב מלאכים גו' ארצה שעיר גו'" הוא סיוס וגמור "מעשינו"⁶⁶ ועבודתנו כל זמן משך הגלות:

ובהקדמה – שנוסף על העבודה דבירור הגוף ונפש הבהמית, הבהמה שבאדם ("אתם קרויין אדם"⁶⁷), בהסימנים שפועלים הטהרה, מעלת גרה ומפרסת פרסה (כנ"ל ס"ה), מודגשת בזמן הגלות העבודה דבירור אוה"ט, שנכללים בד' המלכיות שאליהם גלו בני"בד' הגלויות⁶⁸, כדאיתא במדרשי חז"ל⁶⁹ שד' המלכיות (בכל יון מדי ואדום) נמשלו לד' הבע"ה שנתפרש בכתוב⁷⁰ איסור אכילתם מפני שאין להם אלא סימן טהרה אחד בלבד.

ישראל שיתחברו אליהם מלאכי חוץ לארץ"⁵⁸, ולכן לא היו שתי מחנות ביחד, אלא "עולים (תחלה ואח"כ) ויורדים", "מלאכים שליווהו בארץ.. עלו לרקיע וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו".

ז. ולאחרי ש"ויפגעו בו מלאכי אלקים גו' ויקרא שם המקום ההוא מחנים" – ממשך הכתוב בפרשה שלאח"ז (שמתחילין לקרוא במנחה) "וישלח"⁵⁹ יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום:

נוסף על פעולת יעקב (וכאו"א מישראל) בחלקו בעולם שנעשה חדור בענינם של המלאכים, ועד ששמו אשר יקראו לו בלשון הקודש הוא "מחנים", ע"ש שתי המחנות של המלאכים (מלאכי חו"ל ומלאכי א"י) – מוסיף בעבודתו ושולח "המלאכים" ("מלאכים ממש"⁶⁰, "מאותן הכתובים לפני השליחות כו"⁶¹, "ויפגעו בו מלאכי אלקים גו' מחנים"⁶²) גם "אל עשו אחיו (ויתירה מזה ל) ארצה שעיר שדה אדום", כדי לפעול הבירור גם בדרגא הכי תחתונה שאין למטה ממנה, "ארצה שעיר שדה אדום".

ומדייק רש"י "מלאכים ממש"⁶³ – די"ל, שכוונתו לרמוז לב' הקצוות שבתוכן "ממש": ממש מלאכים (מלאכי אלקים), וממש מלשון ממשות

65) ע"ד וברוגמת שתי המחנות דהמלאכים – מלאכי חו"ל (ע"ד הממשות דהמלאכים) ומלאכי א"י (ע"ד מלאכים ממש).

66) תניא רפ"ז.

67) יבמות סא, רע"א.

68) להעיר גם מב"ר פרתנו (פס"ח, יג"ד) בנוגע להלום יעקב * "והנה סולם וגו'": "פתר קריי בגלות .. אלו ארבע מלכיות ששלטנותן גומרת בהן". ובפדר"א (פל"ה) – הובא ברמב"ן ריש פרתנו): "הראה לו הקב"ה ארבע מלכיות מושלן ואובדן כו'".

69) ויק"ר ספ"ג.

70) שמיני יא, ד"ז. ראה יד, זח.

58) נחלת יעקב שבהערה 8.

59) ר"פ וישלח.

60) פרש"י עה"פ.

61) פ"י הרא"ם.

62) ראה בעה"ט סוף פרשתנו ש"מחנים" ר"ת

"מאותם היילים נטל יעקב מלאכים".

63) לשון שאינו רגיל בכגון-דא (נוסף לכך שהפירוש ד"מלאכים" (סחם) הוא שלוחים (ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 389 ואילך).

64) להעיר מפירוש המגיד שה"ממש"

דהמלאכים שלח יעקב לעשו, אבל הרוחניות שלהם נשארה אצל יעקב (ס"ה) תש"ג ע' 155. וראה לקו"ש ח"ה ע' 100 ואילך.

* והביאו הרמב"ם בספר הי"ד (הל' יסוה"ת פ"ז ה"ג): "הסולם שראה יעקב אבינו ומלאכים עולים ויורדים בו .. ה"י משל למלכיות ועשבוך".

הסימנים דמפריס פרסה ומעלה גרה⁷⁹), וכסיום דברי המדרש⁸⁰ "את החזיר זו אדום, והוא גרה לא יגר שאינה גורת מלכות אחרי"⁸¹, ולמה נקרא שמה חזיר, שמחזרת עטרה לבעלי⁸², וה"ל ועלו

וע"פ המבואר בסה"מ תקס"ז (שבהערה 76) אולי יש לתוך הסתירה שבדבר – שאף שחזיר הוא ק"צ שלמעלה מגקה"ט, מ"מ, להיותה מפרסת פרסה שהו"ע "פתח ומקור לחיצונים", ה"ה "ראש הקליפות", כולל גם הראש דגקה"ט (הרשיעה יותר), ולעתידי לבוא יהי הביור דכללות ק"ג, ויובדל ויפרד שרש יניקת החיצונים*, אי יטהר חזיר (דוקא), להיותו מק"ג (משא"כ החיות שמגקה"ט)**.

ובסגנון אחר – בעבודת האדם – בהמשך להמבואר לעיל (ס"ה) בהחילוק ד"מפרסת פרסה" ו"מעלת גרה": "מפריס פרסה ולא גרה" – מורה שהמעשה בפועל (רגל) הוא כדבעי ובריבוי, אלא שחסר אצלו בענין הביור והזיכור ("ולא גרה"). ולכן, אף שמעלתו פחותה ממעלי הגרה שהם מבוררים ומוזכרים יותר (אף שחסר אצלם בהמעשה בפועל, "פרסה לא הפריסו"), מ"מ, כיון שהמעשה (שהוא העיקר) הוא כדבעי, ולעית' עתיד ל'יטהר' (מעלת הביור והזיכור), אזי יהי בשלימות (משא"כ זה שמזוכך יותר אבל חסר אצלו המעשה שהוא העיקר).
79 אוה"ח שמיני שם. וראה גם דרושים שבהערה 77.

80 ויק"ר שם. וראה דרושים שבהערה

הקודמת.

81 כי הגאולה מגלות אדום היא גאולה שאין אחרי' גלות (מכילתא בשלח טו, א. ועוד).

82 עובדי' בסופו.

(* ויש לומר, שזהו גם תוכן הענין ד"שעיר" (שערות) למעילותא – לא באופן של ריבוי הצמצומים שעיי"ז נעשה יניקת החיצונים, אלא באופן דשערות דקדושה, שמצד גודל מעלת הקדושה באופן של הבדלה, יכולה להיות רק המשכה בבחי' שערות, מותרת מוחזין בלבד (ראה לק"א אומר לא, ד ואילך. ובכ"מ). (** ועדיין צ"ע משמו"ר ט"ו תרומה (הובא באוה"ח שם): "ברזל אין כתיב כאן לא במקדש ולא במשכן, למה, שנמשל בו אדום שהחריבו ביה"ק, ללמדך שמכל המלכויות יקבל הקב"ה דורון לעתיד לבוא חוץ ממדום .. אף היא מבקשת להביא דורון למלך המשיח ואומר לה הקב"ה גער חית קנה כו". ואולי י"ל, שהענין דעתידי חזיר ל'יטהר' הוא לאחרי ש"אומר לה הקב"ה גער חית קנה", שיוכרת הקנה, רגל השמאלי דאות קו"ף שממנה נמשכת יניקה לקליפות (ראה ספר הערכים חב"ד אותיות התורה – קו"ף ט"ע ש"ב. ושי"ן). ונצ"ע ואכ"מ.

ובזה גופא ב' חלוקות⁷¹: (א) "את הגמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו"⁷², (ב) "ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ולא גרה"⁷² – שגמל ארנבת ושפן קאי על כולן יון ומדי, ו"חזיר" קאי על "אדום", "יכרסמנה חזיר מיער"⁷³, מה חזיר בשעה שהוא רובץ מוציא טלפיו ואמר ראו שאני טהור, כך מלכות אדום כו"⁷⁴, ולכן הזכירו בפ"ע, "להורות⁷⁵ כי הוא (גלות הרביעי, גלות אדום) גלות ארוך בפני עצמו ושקול כנגד כולם"⁷⁶.

ועיי' "מעשינו ועבודתינו" בגלות אדום נעשה הביור דאדום, כמארז"ל⁷⁷ "שעתיד חזיר ליטהר"⁷⁸ (שאו יהיו לו ב')

71 ומודגש בפ' ראה (משנה תורה) – שנחלקו לב' פסוקים (משא"כ בפ' שמיני, שנזכרו בד' פסוקים, כל ח' בפסוק בפ"ע).

72 ראה שם.

73 תהלים פ, יד.

74 ויק"ר שם. וראה פרשי' תולדות כו, לד: "עשו ה' נמשל לחזיר, שנאמר יכרסמנה חזיר מיער, החזיר הזה כשהוא שוכב פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור, כך אלו כו".

75 רבינו בחי' שמיני שם.

76 ויש לומר, שענין זה מרומז גם בהחילוק דהסימנים, שחזיר "מפריס פרסה הוא ולא גרה" (משא"כ הג' שלפניו ש"מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו") – ש"זה שמפריס פרסה הוא (מוציא טלפיו ואמר ראו שאני טהור) אדרבה לרע לו" (אוה"ח שמיני ע' מח).

וראה סה"מ תקס"ז ע' שכח: "פריסת הרגל בחזיר ענין פתח ומקור לחיצונים וע"כ החזיר ראש הקליפות". וראה לקמן הערה 78.

77 של"ה פ' חיי שרה. מאו"א ח, ו. ועוד. – הובא ונת' בתו"א וישלח כה. א. לקו"ת ראה ל, ב. סה"מ תקס"ז שם. המשך מים רבים תרל"ו פפ"ד. ובכ"מ (וראה השקו"ט בספרים שנסמנו בלקו"ש חכ"ט ע' 128 הערה 58 בשוה"ג).

78 במא"א שם: "חזיר נק' קליפת נוגה, ולכן במיתוקה עתידה לחזור ותהי' קדושה". וראה אוה"ח ויקרא הוספות ע' רלט: "בענין החזיר י"ל ק"ג, וגי' הראשונים (גמל ארנבת ושפן) הם ג"ק, וכ"כ במא"א כו", והקשה: "וא"כ צ"ע שהרי ג"ק הג"ל הם רע יותר מק"ג, ואמאי היא הרשיעה יותר .. ויש לתרץ דלפי שהיא קרובה יותר לכן הקנאה והשנאה יותר כו".

(כמ"ש⁸⁹ "כי לא המטיר גו", "לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו"⁹⁰, משא"כ טל, שיחנו (גם) בחדשי הקיץ, "לא מיעצר"⁹¹).

וענינו בנוגע ללימוד התורה (שניתנה בחדש השלישי) – שבחדש כסלו שהוא השלישי בחדשי החורף מודגשת העבודה והיגיעה בלימוד התורה יותר מאשר בחדש סיון שהוא השלישי בחדשי הקיץ, דכיון שבזמן החורף הימים מתקצרין והלילות מאריכין, מוסיפים בלימוד התורה בלילה⁹², ש"לא איברא ליליא אלא לגירסא"⁹³, ובפרטיות יותר – "ליגמר .. וליסבר"⁹⁴, הוספה בריבוי כמות הלימוד לגירסא, והוספה באיכות הלימוד ע"י היגיעה בהלימוד לעיונא, באופן של פלפול ושקו"ט, "חריף ומקשה"⁹⁵, כמרומז גם בשם "חורף" – מלשון חריפות.

ועוד ועיקר – שחדש סיון (חדש השלישי בחדשי הקיץ) ענינו (בעיקר) מתן-תורה דנגלה דתורה, וחדש כסלו (חדש השלישי בחדשי החורף) ענינו מתן-תורה דפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת חסידות חב"ד באופן ד"יפוצו מעינותיך חוצה" ביי"ט כסלו⁹⁶, ראש השנה לתורת החסידות⁹⁷ –

מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", שאז מתקיימת הבטחת יעקב (בהמשך הפרשה⁸³) "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה", "אימתי ילך בימי המשיח, שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"⁸⁴.

*

ט. ויש להוסיף ולקשר האמור לעיל עם החדש שבו קורין פרשת ויצא (ופרשת וישלח)⁸⁵ – (התחלת) חודש כסלו:

חודש כסלו, חודש השלישי לחדשי החורף, הוא, כנגד החדש השלישי בחדשי הקיץ, חודש סיון⁸⁶ – החודש דמתן-תורה, "אוריין תליתאי .. בירחא תליתא"⁸⁷.

ויתירה מזה, שבחדש כסלו (חדש השלישי בחדשי החורף) יש מעלה לגבי חודש סיון (חודש השלישי בחדשי הקיץ) – שבו מודגשת יותר העבודה ("עובד אלקים") בלימוד התורה:

מהחילוקים שבין חדשי הקיץ לחדשי החורף⁸⁸ – שבחדשי הקיץ (שהתחלתם בניסן) מודגש בעיקר הגילוי מלמעלה (עבודת הצדיקים), ובחדשי החורף (שהתחלתם בתשרי) מודגש בעיקר עבודת האדם (עבודת בעלי תשובה), שלכן חדשי החורף הם זמן הגשמים שבאים ע"י עבודת האדם

(89) בראשית ב, ה.

(90) פרש"י עה"פ.

(91) תענית ג, סע"א.

(92) ראה ב"ב קכא, ב ובפרש"י שם. רמ"א

י"ד סרמ"ו סכ"ג. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ח.

(93) עירובין סה, א.

(94) ל' חז"ל – שבת סג, א.

(95) ל' חז"ל – הוריות בסופה.

(96) כדברי אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שעיקר

הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" התחיל לאחרי

גאולת רבינו הזקן ביי"ט כסלו (סה"ש תורת שלום

ס"ע 112 ואילך).

(97) מכתב כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע –

נעתק ב"היום יום" בתחלתו. אג"ק שלו ח"א ע'

רנט. וש"נ.

(83) לג. יד.

(84) פרש"י עה"פ.

(85) כמ"ש השל"ה (חלק תושב"כ רצו, א) "המועדים של כל השנה כו' בכלן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן". וכפתגם רבינו הזקן ("היום יום" ב' חשון. ובכ"מ) ש"צריכים לחיות עם הזמן".

(86) ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רה. רז. וראה

שיחת י"ט כסלו תרפ"ט.

(87) שבת פח, א.

(88) ראה סה"מ עור"ת ע' לח. תרע"ה ס"ע לו

ואילך. וראה גם קונטרס משיחות ש"פ נח תש"נ

ס"ט. וש"נ.

ישראל¹⁰⁵ (כנ"ל בארוכה), וע"י עבודתו ויגיעתו בלימוד התורה פועל גם בירור המקום (חלקו בעולם) – ויקרא שם המקום שהוא מחנים".

ויתירה מזה – כהמשך הכתוב בר"פ וישלח, "וישלח יעקב מלאכים גו' ארצה שעיר שדה אדום" – שע"י העבודה והיגיעה ("מלאכים ממש") בלימוד התורה נעשה שלימות הבירור באופן דאיתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא עד לדרגא הכי תחתונה, "ארצה שעיר שדה אדום", עד ש"עתיד חזיר להטהר", ש"בירור זה נעשה ע"י עסק התורה דוקא, כי הטעם שנק' תורה מלשון הוראה להבדיל בין הטמא ובין הטהור כו', ויש הוראה שהוא מכשיר ומטהר גם מה שנראה אסור וטמא לכאורה. . . והיינו ענין הבירורים לאהפכא חשוכא לנהורא. . . ע"י התורה כי בחכמה דוקא אתברירו"¹⁰⁶.

יא. ומזה מובן גם הלימוד וההוראה בנוגע למעשה בפועל – "המעשה הוא העיקר"¹⁰⁷:

בעמדנו בחודש כסלו, וביום השביעי שבו (שחל בשנה זו ביום השבת¹⁰⁸), שישנם כבר שבעה ימים רצופים (הכוללים כל שבעת ימי השבוע, ובפרט בשנה זו ששבעת ימי החודש מתאימים לשבעת ימי השבוע) – היקף שלם

בהמשך לחודש תשרי שבו (ביוה"כ) ניתנו לוחות שניות⁹⁸ שגדלה מעלתם על לוחות ראשונות (שלא נתקיימו כו'), שעליהם נאמר⁹⁹ "ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי", שגילוי זה ("תעלומות חכמה") נעשה ע"י עבודה ויגיעה דוקא (ענין התשובה)¹⁰⁰.

י. עפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות דס"פ ויצא ור"פ וישלח לחודש כסלו:

יעקב, השלישי שבאבות – ענינו תורה (כמ"ש¹⁰¹ "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל"), שאף היא במספר שלשה ("אוריאן תליתאי לעם תליתאי. . . בירחא תליתאי"). וגם עבודתו של יעקב בבירור העולם היא ע"י התורה¹⁰², כידוע¹⁰³ שמהטעמים להשייכות דתורה למספר שלש, הוא, לפי ש"התורה ניתנה לעשות שלום בעולם"¹⁰⁴, ש"שלוש" ענינו חיבור ב' הפכים: אלקות – אחד, ועולם – שנים, פירוד, וע"י התורה נעשה שלום ביניהם.

ויש לומר, שענין זה מרומו בס"פ ויצא – "ויעקב הלך לדרכו גו' ויפגעו בו מלאכי אלקים ויקרא שם המקום ההוא מחנים" – שעבודתו של יעקב ("יעקב הלך לדרכו") בלימוד התורה צריכה להיות מתוך עבודה ויגיעה בכח וחוזק שלמעלה מהגבלת האדם, שמשנה טבע הרגילות דקדושה, שזהו"ע ד"ויפגעו בו מלאכי אלקים", גם מלאכי ארץ

98 תענית כו, ב ובפרש"י. שם ל, ב.

99 איוב יא, ו. שמור"ר רפמ"ו.

100 ראה המשך תרס"ו ע' פו ואילך.

101 תהלים עג, ה.

102 נוסף על בירור הגוף נפש הבהמית –

כמארז"ל שהתורה נקראת תושי, שמתשת כח הנח"ב (סנהדרין כו, ב. וראה תו"א יתרו סז, ב).

103 ראה לקו"ש ח"ב ע' 180 ואילך. חכ"א ע'

111. וש"נ.

104 רמב"ם הל' חנוכה בסופן.

105 להעיר גם ממארז"ל (ב"ר פט"ז, ד) "אין

תורה כתורת ארץ ישראל".

106 לקו"ת וסה"מ תקס"ז שבהערה 77. ושם, שזהו"ע "ורב שלום בניך", ר"ב הוא עשו. . . להיותו בבחי' הפירוד שהוא הריבו. . . רוב שלום, שמבחי' ריבו ופירוד דעשו יוכלל וייתחד בבחי' היחוד האלקי. . . והוא הנק' שלום. . . התחברות בין ב' הפכים. . . ע"י עסק התורה דוקא".

107 אבות פ"א מ"ז.

108 שבו נעשה העילוי והשלימות ("ויכולו") דראש חודש כסלו, שכולל כל ימי החודש, וממנו מתברך גם יום השבת שלאחריו (נוסף על ט' ויוד' כסלו), י"ד כסלו, שקשור עם העילוי ד"קיימא סיהרא (חודש כסלו) באשלמותא" (ראה קונטרס משיחות ש"פ ויצא תשמ"ז ס"ו ובהערה 39 שם – התוועדויות ח"א ע' 568).

ל"נפלאות" שלמעלה גם מ"נסים", ובפרט בנוגע ללימוד התורה שעל ידה מתאחד ומתייחד שכל האדם עם חכמתו של הקב"ה ב"יחוד נפלא"¹¹⁵ ("נפלאות"), ובפרט בלימוד פנימיות התורה, "נפלאות" שבתורה¹¹⁶.

והוראה מיוחדת בנוגע להשלוחים שיחיו – בבואנו זה-עתה מ"כינוס השלוחים העולמי"¹¹⁷ שנמשך בהתחלת השבוע דפרשת ויצא, ושלמותו ביום הש"ק, שבו קורין פרשת ויצא כולה, ומתחילין לקרוא (במנחה) "וישלח יעקב מלאכים גו'" – שנוסף על כל ההחלטות הטובות בכל עניני השליחות שנתקבלו במשך הכינוס, בודאי יוסיפו כהנה וכהנה (כיד ה' הטובה עליהם) בקבלת ההחלטות וקיומן בפועל באופן שלמעלה מטבע הרגילות דקדושה (ולאחרי שהוספה זו נעשית דבר הרגיל כמו טבע, צריך להוסיף יותר¹¹⁸), החל מההוספה בלימוד התורה, הן בנוגע לעצמם, והן בנוגע לפעולה על הזולת ע"י הפצת התורה, כולל ובמיוחד הפצת המעיינות דפנימיות התורה חוצה, שע"ז נעשה בירור העולם בתכלית השלימות.

ויה"ר שהדיבור וקבלת החלטות טובות בהנ"ל ימהרו ויזורו עוד יותר גמר ושלמות בירור העולם, ויעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, ובלשון הרמב"ם בסיום

בחדש כסלו – צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה, נגלה תורה ופנימיות התורה, באופן של עבודה ויגיעה יותר מטבע הרגילות דקדושה¹⁰⁹ (אף שגם הלימוד שנתרגל בו הוא לפני משורת הדין), ומוסיף והולך – כהוראת ימי חנוכה בסיומו והותמו של חודש כסלו, ש"מנהג פשוט" אצל כל בני"י (מגדול ועד קטן¹¹⁰) לנהוג כ"מהדרין מן המהדרין" באופן ד"מוסיף והולך"¹¹¹ מיום ליום¹¹².

ובפרטיות יותר: הן יושבי-אוהל שתורתם אומנותם, והן בעלי-עסק שיש להם קביעות עתים לתורה (קביעות בזמן, ועוד ועיקר קביעות בנפש¹¹³) – צריכים להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה, הן בכמות זמן הלימוד, והן (ובעיקר) באיכות הלימוד, הן בנגלה תורה, והן בפנימיות התורה כפי שנתבארה בחסידות חב"ד באופן של הבנה והשגה¹¹⁴, ומתוך עמל ויגיעה יותר מטבע הרגילות, כמודגש במיוחד בשנה זו, שהיא אחרי "שנת נסים", והיא "שנת אראנו נפלאות", שכל הענינים צריכים להיות באופן של "נסים" שלמעלה מהטבע, ועד

109 ע"ד וכדוגמת המעלה דשמניי (לאחרי שבעת ימי חדש כסלו) – שומרו ההיקף (ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט).

110 כמנהג כמה מישראל שגם הבנים הקטנים (משא"כ בנות ונשים) מדליקים נר חנוכה.

111 שבת כא, ב.

112 כפס"ד הרמ"א (או"ח סתרע"א ס"ב) – ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה, שבוה נרמו שהנגהת כל בני"י היא ע"פ פסקי הרמ"א (שו"ת חת"ס או"ח סק"א – הובא בהגהות חת"ס לשו"ע או"ח סת"ט).

113 ראה לקו"ש ח"ז ע' 351. וש"נ.

114 כהוראת דרישת אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בקשר בשייכות לשיבת תומכי תמימים – "להיות תורת ה' תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה", ובאופן שלימוד החסידות הוא "בעיני הטוב להבינה ולהסבירה כלימוד הסוגיות בגליא שבתורה" ("התמים" ח"א ע' כג"כ).

115 תניא פ"ה.

116 ראה יהל אור ס"ע תנט ואילך. וש"נ.

117 שמוזכר ומעורר ע"ד השליחות דכאו"א מישראל בעולם, שכאו"א מישראל הוא שלוחו של אדם (העליון) כמותו, כמותו דהמשלה ממש (ראה לקו"ת ויקרא א, ג), כנ"ל בארוכה (קונטרס משיחות ש"פ תולדות).

118 כיון שהעבודה דשינוי טבע הרגילות ("עובד אלקים", לשון הוה) צ"ל באופן תמיד, ועאכו"כ בנוגע ל"כינוס השלוחים העולמי" – עולם גם מלשון תמידיות נצחיות, שעבודת השליחות ("עובד" לשון הוה) היא באופן תמידי, לעולם.

יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד כו', שנאמר¹²⁴ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

וחותם ספר הי"ד [שביום חמשה עשר בכסלו, שבו קיימא סיהרא באשלמותא, מתקיימת החגיגה העולמית דסיום הרמב"ם במחזור שביעי והתחלת מחזור שמיני, שבודאי תהי' ברוב פאר והדר, ו"ברוב עם הדרת מלך"¹¹⁹] שמשיח צדקנו "יתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר¹²⁰ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד"¹²¹, "ובאותו¹²² הזמן לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה¹²³ . . . ולא

שגם כאשר "מלכיות מתגרות כו'", "מלך פרס* מתגרה במלך ערבי . . . וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים", נמצאים בני"י במעמד ומצב של מנוחה ושלום, כיון שהקב"ה אומר להם "בני אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . . הגיע זמן גאולתכם", ו"מלך המשוח" – גואלן של ישראל – "עומד על גג בית המקדש . . . ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם" (יל"ש ישעי' רמז תצט).
(124) ישעי' יא, ט.

(* להעיר מויק"ר שם: "את החזיר זו פרס" וראה בארוכה לקוטי לוי"צ (לזח"ג ע' רמו ואילך) בביאור סיפור הגמרא (ובחזים יט, רע"א) ש"איזדגר מלכא" (מלך פרס) קיים הענין ד"והיו מלכים אומניד" בזמן הגלות – שזהו תוכן הענין דעתידי חזיר ליטרה, עיי"ש.

(119) משלי יד, כח.

(120) צפני"ג, ט.

(121) ספיי"א.

(122) ספיי"ב.

(123) ומעין זה גם ברגעי הגלות האחרונים –